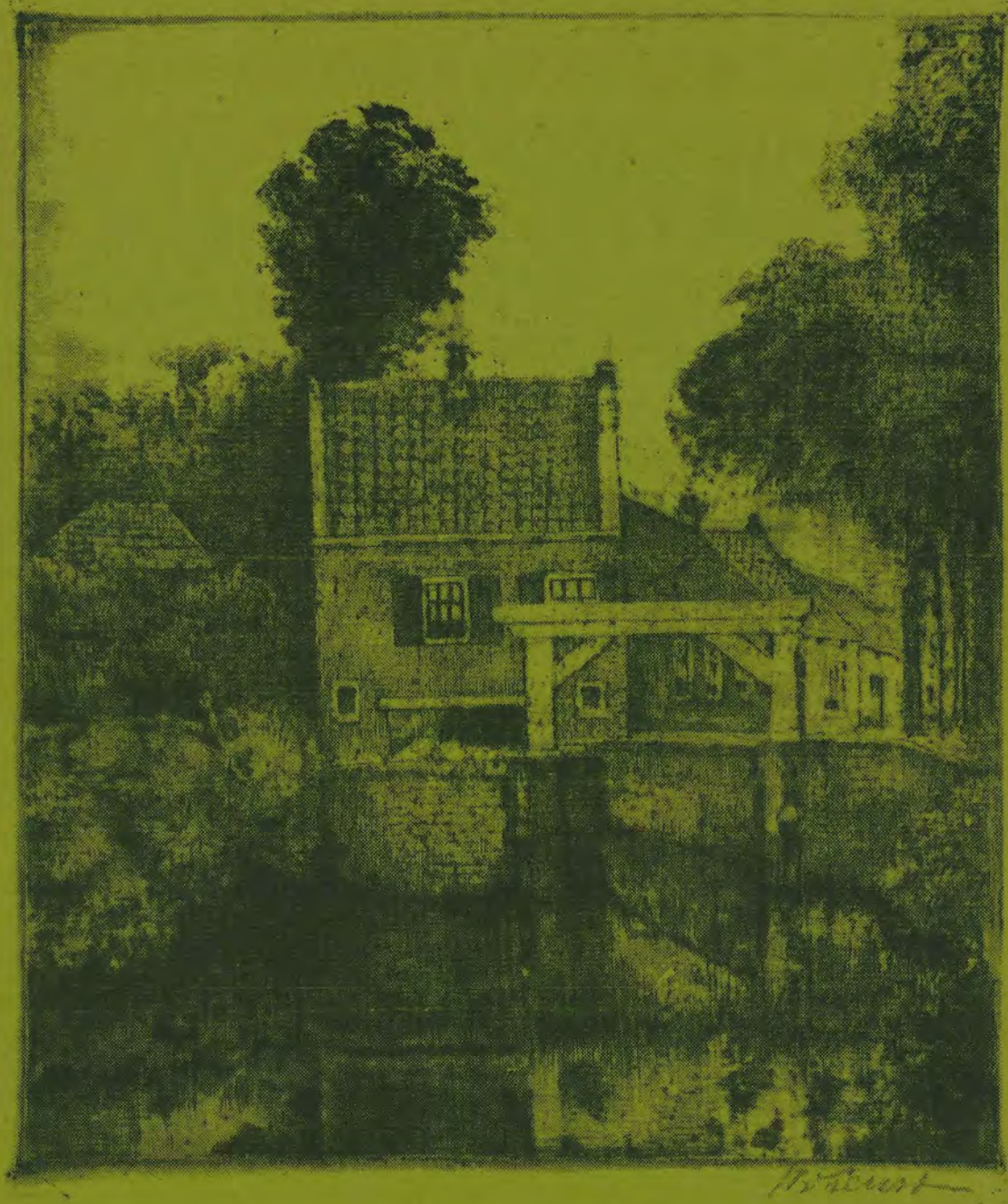
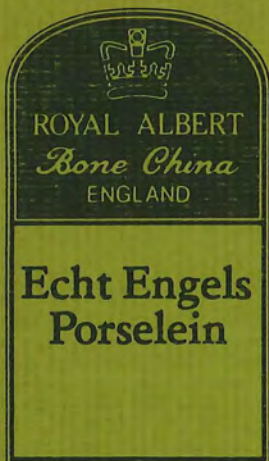

Historische Kring Maarssen

Vraag inlichtingen bij uw
speciaalzaak
LUXE GESCHENKEN
A.v.d.BOSCH OLIJVE
Maarssen
tel.: 61632

radio- en tv - speciaalzaak

B. Huis in 't Veld - Diependaalsedijk 1
Maarssen - Telefoon: 03465 - 62081

SLAGERIJ

Dorresteyn

Voor fijnproevers

Sinds 1882

Nassaustraart 4 - Tel. 61219

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: Drs. D. Dekker, voorzitter, J.H. Sagel, secretaris, Schokkingstraat 17, 3601 XK Maarssen, tel.: 03465-61457, Mevr. G.M. Willekes-van Putten, penningmeester, giro: 2907376, H. Blaauw, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, B. de Ruiter, Mevr. S.W. Talen-Stooker, N. van Tricht en A. de Zwart.

Redactie: D. Dekker, W. Smits en J.H. Witte. **Redactieadres:** J.F. Besier, Kemperstraat 2, 3601 WK Maarssen.

Lid van verdienste: Mevr. J.G. Zwijs-Brink (20-02-84).

11e Jaargang no., 1, april 1984

Het orgaan verschijnt 4 x per jaar.

KRINGNIEUWS

1. Bestuur

Zoals blijkt uit de kop van dit blad zijn na de algemene ledenvergadering van 20 februari in de samenstelling van het bestuur enige wijzigingen gekomen. Na vanaf de oprichting van de vereniging in het bestuur te hebben gezeten, trad mevrouw Zwijs-Brink af. Door de voorzitter werd zij uitvoerig bedankt voor het vele werk, dat zij voor de Kring deed. Met algemene stemmen besloot de vergadering haar tot eerste lid van verdienste te benoemen. Nieuw in het bestuur werden gekozen mevrouw G.M. Willekes-van Putten (penningmeester) en de heren H. Blaauw (2e secretaris) en B. de Ruiter (archief).

2. Contributie 1984

Spoedig zal U de acceptgiro-stortingskaart bereiken waarmee U de contributie voor 1984 kunt voldoen. Wij vragen Uw aandacht voor het feit, dat dit jaar het te betalen bedrag niet ingevuld zal zijn. Op een briefje, dat met de acceptgirokaart meegestuurd wordt, kunt U zien welk bedrag voor U van toepassing is. Dat is namelijk afhankelijk van de categorie leden waartoe U behoort. In principe is, dankzij het zuinige beleid, de contributie voor 1984 gelijk aan die van de voorafgaande vijf jaren. Als U echter de Historische Kring Maarssen met een iets hogere bijdrage zou willen steunen, is dat natuurlijk bijzonder welkom. Zodoende zouden wellicht nog wat extra activiteiten ontplooid kunnen worden, zoals het aanleggen van een dia-foto archief, een bibliotheek e.d.

3. Ledenstand

Op 26 maart 1984 bereikte de Kring een nieuwe mijlpaal in haar geschiedenis doordat op die dag de heer G.J. van Ede uit Maarssen als 600ste lid ingeschreven kon worden. Dit lid werd aangebracht door de heer J.H.W. van Bommel. Het is de bedoeling, dat ter herinnering aan dit feit aan beide heren een kleine attentie aangeboden zal worden.

4. Bezoek Nijenrode

Tijdens de zeer geslaagde bijeenkomst op 12 maart, toen Dr. E.B.J. Postma voor ons zijn lezing over kasteel Nijenrode hield, bleek er veel belangstelling te bestaan voor een bezoek aan dit fraaie kasteel. Voor een beperkt aantal leden zal deze wens in vervulling gaan nu wij toestemming hebben verkregen op zaterdagochtend 2 juni 1984 het kasteel en het omringende park te bezoeken. Deze excursie begint om 10.00 uur bij de hoofdingang van Nijenrode in het poortgebouw aan de Straatweg te Breukelen. Gezien het feit dat er maximaal slechts twee groepen van 30 personen deel kunnen nemen, is telefonisch aanmelden bij de secretaris, telefoon: 03465-61457, absoluut noodzakelijk.

J.H. Sagel, secretaris.

DE BURGEMEESTERS VAN MAARSSSEN (V)

Jhr. Jan Carel Strick van Linschoten 1871-1902

Kandidaat-notaris Jan Carel Strick van Linschoten, geboren op het landgoed Rhijnauwen nabij Utrecht, is 24 jaar oud als hij op 3 januari 1856 kamers betreft in huis no. 122 op de Schippersgracht, daarbij niet vermoedend welke belangrijke rol voor hem was weggelegd in de geschiedenis van Maarssen. Door zijn werkzaamheden op het notariskantoor van wethouder F.L. Tissot van Patot, maakt hij kennis met diens oudste dochter, Johanna Louise, met wie hij in 1865 in het huwelijk treedt. Hij vestigt zich dan op Hazenburg aan de Binnenweg.

Vier jaar na zijn komst in Maarssen wordt hij door de ingezetenen, waarvan er toen slechts een gedeelte kiesgerechtigd was, gekozen in de gemeenteraad. Als lid van het in de vorige eeuw zeer élitaire Departement Maarssen van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, komt hij voor in het bewaard gebleven notulenboek, waarin we vonden dat zijn vrienden hem kortweg Strick noemden. Strick bekleedt bij het Nut vele jaren de functie van penningmeester en wordt als vurig pleitbezorger van de Spaarbank ten behoeve van de minvermogenden van Maarssen ook belast met het beheer van die bank. Zijn belangstelling voor literatuur blijkt uit een door hem vervulde spreekbeurt, getiteld: *'Levensschets van de dichter P.A. de Genestet'*.

Volgens ons oud-lid P.G.F. Reith (+) was Strick van Linschoten klein van gestalte en ging hij immer gekleed in deftig zwart met hoge hoed, sous-pieds en lakschoenen. Het erf van zijn huis Hazenburg strekte zich, met koetshuis en stallen, uit tot de plaats waar van 1925 tot 1972 de Dr. A.R. van Lingebrug lag. Jan Strick van Linschoten hield, zoals men dat noemde, équipage. Vanaf 1875 was Jacobus Demoed zijn koetsier, die in het eerste van de twee huizen aan de linkerkant van de Kerkweg tegenover het bos van Ter Meer naast timmerman Vredendaal woonde. De twee huizen zijn in het begin van deze eeuw afgebroken.

Merkwaardig is dat de adellijke titel jonkheer niet werd gevoerd door de familie Strick van Linschoten die van 1861 tot 1867 op

Herteveld woonde. Jonkheer Jan Carel Strick van Linschoten was enige jaren wethouder voor hij in 1871 benoemd werd tot burgemeester van Maarssen en Maarsseveen.

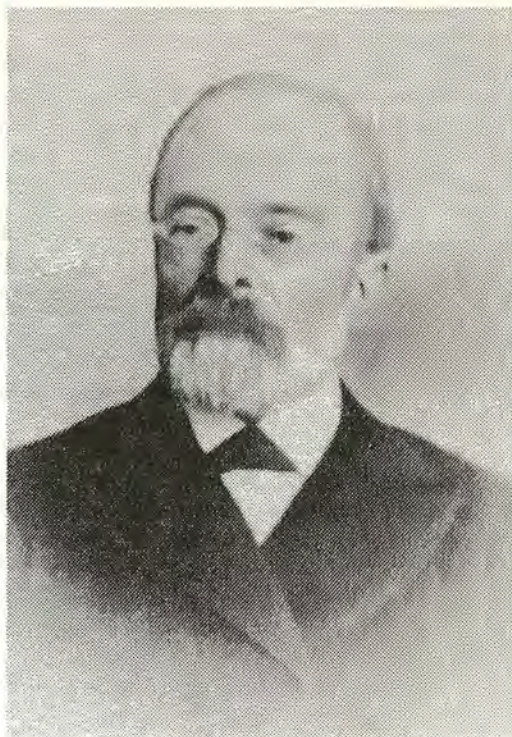
Stelden we reeds eerder vast, dat in het begin van de vorige eeuw, het bestuur van de gemeente Maarssen een familie-aangelegenheid was, ook in de periode 1850-1870 bestonden er nauwe familiebetrekkingen tussen enkele leden van het gemeentebestuur. Had in de periode 1812-1840 het gemeentebestuur een Roomskatholieke signatuur, toen Van der Vliet, J.G. Dolmans, Jac. Dolmans en Van der Hulst, die allen aan elkaar geparenteerd waren, daarvan deel uitmaakten, in de periode 1850-1865 was kerkmeester de Joncheere van Oostwaard van de Hervormde Kerk de toonaangevende figuur in de raad. Zijn collega-wethouder Tissot van Patot was getrouwd met Louise de Joncheere en hun dochter trouwde, zoals we zagen met Jan Carel Strick van Linschoten.

Burgemeester Strick heeft bergen werk verzet om de aanleg van het Merwedekanaal in zijn huidige loop tegen te houden, uit angst dat Maarssen met het ontbreken van het scheepvaartverkeer een dood plaatsje zou worden. Krachtig gesteund door het kamerlid Bastert, wonende op Cromwijck en zijn vrienden van het Nut, stuurde hij een plan in, waarbij de Vecht vanaf Cromwijck gekanaliseerd zou worden. Als dat plan was overgenomen dan zouden alle huizen aan de Schippersgracht maar ook Strick's eigen huis, Hazenburg, in 1890 gesloopt zijn!

Strick was behalve burgemeester ook raadslid van de gemeente Maarssen! Deze combinatie was en is volgens de gemeentewet van 1852 mogelijk. Als straks de op stapel staande nieuwe gemeentewet in werking treedt, behoort het raadslidmaatschap van een burgemeester definitief tot het verleden.

De populariteit van burgemeester Strick was buitengewoon groot. Dit blijkt als hij op 11 augustus 1885 ontslag neemt als raadslid van Maarssen. Binnen enkele dagen hebben 143 kiesgerechtigde leden een brief ondertekend, waarin ze aandringen om op dat besluit terug te komen. Ze herinneren Strick van Linschoten eraan, dat tot zijn eer een paar jaar geleden uit iedere woning de nationale driekleur wapperde toen hij zijn koperen ambtsjubileum vierde als burgemeester. Strick geeft gehoor aan de *'vererende en overredende aandrang van de grote meerderheid der kiesgerechtigden'* en blijft raadslid. Zou Strick die zijn oorspronkelijke ontslagbesluit niet motiveerde, gemeend hebben dat hij als raadslid van Maarssen minder geloofwaardig was in Maarsseveen, waar hij ook burgemeester was? Bij de besluitvorming over belangrijke zaken als de aankoop van de Vechtbrug en vooral bij de pogingen om van Maarssen en Maarsseveen één gemeente te maken, stonden de twee gemeentebesturen immers tegenover elkaar? Strick van Linschoten is eenendertig jaar burgemeester geweest. Nog onder zijn bestuur begint de industriële opmars van Maarssen. In het prille begin van de twintigste eeuw plaatst Strick zijn handtekening onder het besluit tot reorganisatie van het onderwijs in Maarssen, waardoor 1) de Rijksnormaalschool een betere huisvesting krijgt in Vechtevoort; 2) voorzien wordt in openbaar meer uitgebreid lager onderwijs en 3) de particuliere kostscholen in Maarssen gesloten worden. Een en ander hield ook in eervol ontslag voor het 75-jarige hoofd van de dorpsschool, J.L. Bolman.

Als Strick kort daarna, op 3 november 1902, zelf eervol ontslag wordt verleend, is een tijdperk afgesloten, waarin deze twee mannen - die in 1856 geheel onafhankelijk van elkaar naar Maarssen kwamen - het openbare leven van Maarssen sterk hadden beheerst. Beiden hadden gedurende een halve eeuw een

Jhr. Jan Carel Strick van Linschoten

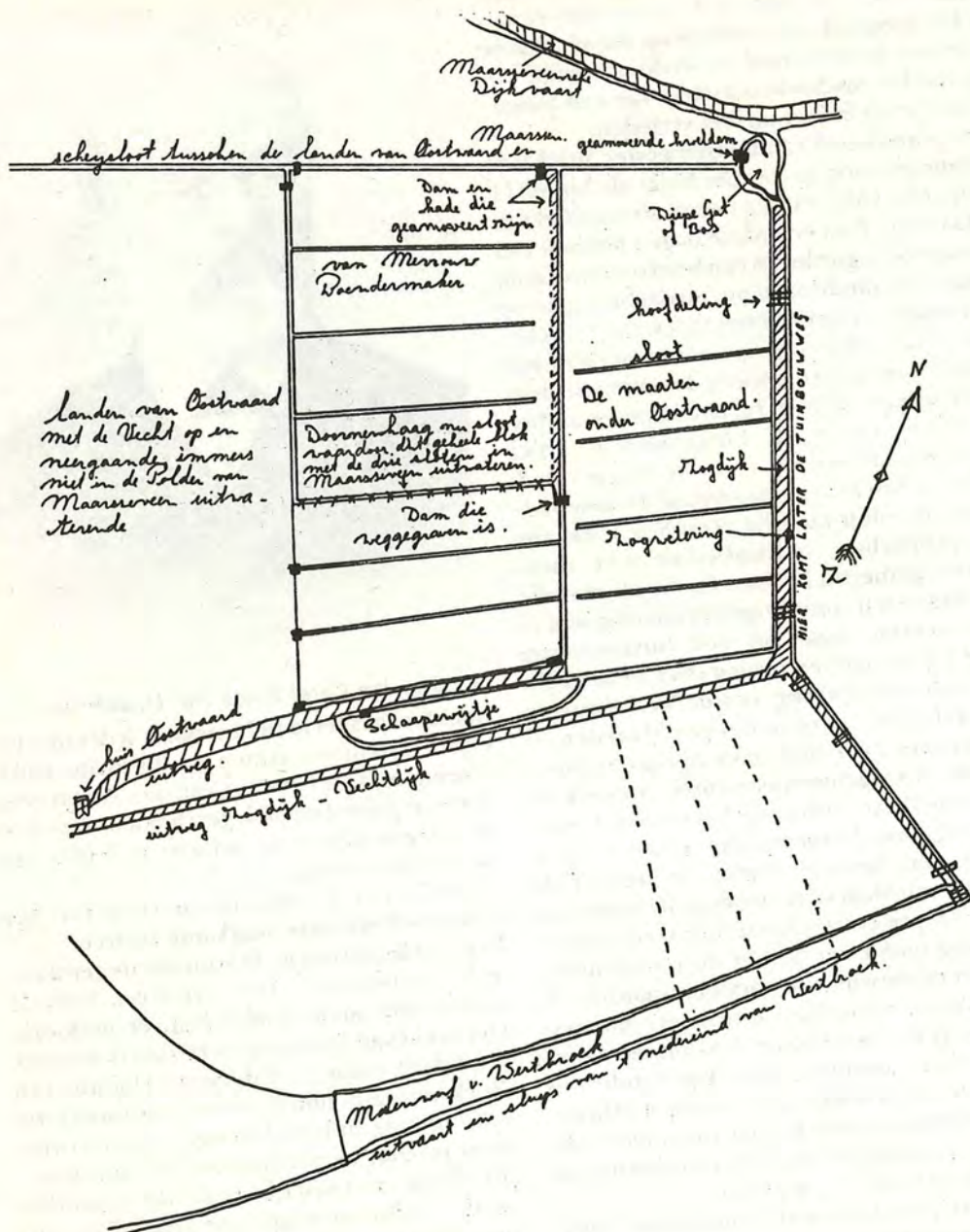
hoofdrol gespeeld in Maarssen, ieder op zijn eigen terrein en samen in de invloedrijke vereniging van het Nut van het Algemeen, maar in privésfeer ook gescheiden: Strick in de Herensociëteit en Bolman als leider van de zangvereniging.

Afscheid van de negentiende eeuw met het non-actief van twee markante figuren?

Een jaar later werd in de kom van de gemeente het eeuwenoude Huis ter Meer, eens de woonplaats van de Ambachtsheer, gesloopt. Het beeld van Maarssen werd daardoor sterk veranderd, maar . . . zou de verschijning van Strick van Linschoten, evenals trouwens die van Bolman, in het Maarssen van de vorige eeuw minder beeldbepalend zijn geweest?

Jhr. Strick van Linschoten is enige maanden na zijn eervol ontslag in de ouderdom van ruim 71 jaar op 29 maart 1903 overleden. Hij werd begraven in De Bilt.

Dick Dekker

OOSTWAARD IN DE PROBLEMEN

Zoals we al in het artikel over de Maarsseveense watermolen hebben kunnen lezen, betaalde Oostwaard niet mee in het molengeld. Het had hier ook geen reden toe, omdat het land bestond uit vrij hoog gelegen kleigrond, die via natuurlijke weg uitwaterde in de rivier de Vecht.

Niemand had in 1650, toen de Maarsseveense molen al een winter draaide, verwacht dat dit financiële voordeel Oostwaard nog eens duur zou komen te staan en zou resulteren in een jarenlang conflict met de ingelanden van Maarsseveen.

GRONDVERKOOP

In de loop van de zeventiende eeuw zien we in de Vechtstreek een groot aantal buitens verschijnen. Voor deze buitens heeft men erg veel baksteen nodig en die wordt geleverd door steenovens in de directe omgeving.

De klei wordt in het begin in de directe omgeving van de ovens afgegraven, maar als daar de voorraad uitgeput is, gaat men het buiten de directe omgeving zoeken. In het veengebied is het een schaars artikel en alleen te vinden op de stroomruggen van de Vecht, zodat er pittige prijzen voor gevraagd worden. Uit het archief van de Staten van Utrecht blijken de grote bedragen, die hiermee gemoeid waren. Hieronder volgt van de verkoop van klei een 'prijslijst', die weliswaar uit de 17e eeuw stamt (de bouwhausseperiode), maar aangezien in de 18e eeuw de klei nog schaarser was geworden in deze streek, vermoed ik, dat de prijs eerder gestegen dan gedaald is.

'12 juni 1634 - van 13 mergen onder Zuylen om f 10.790.-'

2 nov. 1665 - van 7 mergen 4 roeden behorende aan den Convente van Oudwijk gelegen aan de Vegt onder Maarssen of Zuylen, ter diepte van 2 voeten, een duim minder of meer . . . aan juffr. Geertruid Huydecoper, weduwe Rotgans voor f 925 per mergen is f 6475.-'

*5 nov. 1694 - Aan Margaretha Cambier en Thijs Willemse Verbaan, de afgift van 6 mergen 12 roeden uit de hofstede gelegen op 't Slijk, onder Maarssen, behorende aan Oud Wijk ter diepte van 1 voet aan de kanten en 2½ voet op de ruggen 's duur onbegrepen om f 800.-' ider morgen is f 4800.-'*¹

De verkoop van de klei betekende niet dat men eigenaar werd van het terrein, maar hield in, dat het afgegraven mocht worden (vaak binnen een bepaalde tijd) waarna de eigenaar het weer ging gebruiken. Wilde men het terrein kopen om er bijvoorbeeld een huis op te zetten, dan lag de prijs lager, zoals blijkt uit de verkoop op 11 september 1646 van 2½ mergen 'aan de Vegt op Diependaal onder Maarssen van Mariëndaal' aan de heer Huydecoper. Dit bracht f 1500.- op. Wil men èn eigenaar worden èn het terrein afgraven, dan stijgt de prijs tot grote hoogte en zo betaalde Geertruit Huydecoper weduwe van Jacob Lucas (van) Rotgans, 4 augustus 1656, f 1000.- voor slechts een halve mergen grond 'tot afgraven van steenaarde'.¹

Het is begrijpelijk, dat ook de klei van Oostwaard ten prooi viel aan deze lucratieve handel. In de 18e eeuw is het een komen en gaan van kleidelvers, die het landschap 'grondig' wijzigden.

In 1781 geven de gebroeders Arnoldus (70 jaar) en Dirk de Haas (67 jaar), wonende te Maarssen, een opsomming van enkele der afgravers van Oostwaard. Zij kunnen het weten, want 'hunne ouders hebben gewoond op de gewesen ticheloven gelegen geweest onder dezen gerechte van Maarssen aan de oostzeyde van de Vecht, vlak bij off ontrent de landen en heerlijkheid van Oostwaard'² en zij hebben zelf ook op die oven gewerkt. Zij verklaren het volgende: Oostwaard was 'hoog bouwland', aan elkander gelegen zonder dat daar sloten door waren gegraven. Het gebied waterde op natuurlijke wijze af in de Vecht. Zij verklaren zich 'zeer wel te heugen, dat dezelve Oostwaardse landen 't

eerst zijn ingestookten en afgevelet door een steenbakker ter dien tijd woonende en de steenbakkerij exerceerende op de steenplaats Duynkerken geleegeen te Zuylen, en daar op al mede is gevolgd eenen Van der Does, indertijd steenbakker geweest op Cromwijk, gelijk ook eene Lodewijk Verschooff, zijnde geweest de baas van de gemelde ticheloven, . . . en vervolgens al mede door eene ju(frouw) De Gilde, de steenbakkerij exerceerende op de steenplaats te Maarssen genaamd Het Goed ten Bosch en veel andere meer, zoo dat het zelve land voor een groot gedeelte thans is afgevelet en tot weyland is gelegd', en dat land wordt nu noodgedwongen doorsneden door sloten.

AFWATERING

Door het afgraven is Oostwaard drastisch veranderd en wel zodanig dat de uitwatering naar de Vecht niet meer via natuurlijke weg kan verlopen. Dit probleem wordt eerst opgelost door het graven van sloten, maar dan wordt de afvoer van dit slootwater weer een probleem. Tot 1743 was dit probleem wel te ondervangen door uit te wateren vlak achter de Westbroekse watermolen. Maar deze wordt in 1743 verplaatst en dan voelen de Westbroekse geërfden er niet meer zoveel voor om Oostwaard nog langer mee te laten profiteren van hun (financiële) inspanningen. Zij voorkomen dat Oostwaard de sloot, die nu tussen de molen en de Vecht ligt en dus volloopt bij een hoge Vechtwaterstand, verlegt tot achter de molen.

Ook in de Zogwetering komt een dam, zodat men geen water uit de Maarsseveense polder kan lozen op de 'Westbroekse Vaart' (Neder-eindse Vaart).

Nu is voor Oostwaard Leiden in last. Vooral het land tegen de Zogwetering aan is er slecht aan toe, met name het stuk 'de Maaten'. Maar er komt een oplossing. Via het verleggen van een aantal dammen, is men in staat om het land van Oostwaard te laten uitwateren in de Zogwetering bij het Diepe Gat of Bos, en, tot grote ergernis van de geërfden van Maarsseveen, graaft men zelfs de Zogdijk op vijf plaatsen door. Dit gaat Maarsseveen te ver en men stapt naar het Hof van Utrecht om dit ongedaan te maken, hetgeen uitloopt op een procedure, die zes jaar zal duren (1780-1786).

PROCES

Voorafgaand aan dit proces heeft Maarsseveen al gepoogd om dit geschil onderling te regelen. 17 juli 1776 zien we de gerechtsbode van Maarssen, Crijn van Doorn, de kant van Hazenburg oplopen, waar toen Willem Christiaan Jonck woonde, rentenier en 'schout en administreerende de Heerlijkheid en Goederen van Oostwaard' en geeft de heer Jonck, namens zijn heer de boodschap door de gaten in de dijk 'binnen de tijd van zes weken te doen herstellen'. Jonck antwoordt: 'Ik hoor, ik zie en verzoek copie', aan welk verzoek Van Doorn gehoor geeft.

Jonck overleg met de heer van Oostwaard, 'Jan Lucas Reynst, Collonel van de Infanterij en Major van het Regiment Hollandsche Guardes te voet', wat hij moet doen. Waarom, dat komen we niet te weten, maar pas een jaar later zijn eindelijk de gaten gedicht, maar 'dog zoodaanig dat in dezelve gemakkelijk eene opening kan worden gemaakt.'

Een profetische opmerking, want 3 augustus 1780 verschijnen Aalderd van Dam en Willem van Oost voor 'Jacobus van Someren, notaris 's hoofds van Utrecht te Maarssen resideerende' en verklaren 'hoe waar en waaragtig is, dat zij deposanten zig op den 28 mey dezes jaars op de Landerijen onder Oostwaard bevindende, hebben ontdekt en gezien dat niet zeer lang geleden den dam van de uytwegh der hofstede van Oostwaard na de landerijen de Maaten genaamd en gelegen inde dwars-sloot, scheydende de zelve maate van de verdere Oostwaardse landen, even benoorden het zoogenaamde Schaaapewijtje in het midden was opgegraven en zijn deposanten ongeveer drie voeten diep in de zelve gevonden hebben eene groote driekante duyker . . .'

Maar dan is het proces al lopende over het omstreden recht van uitwatering. Een proces, dat Reijnst toeschrijft aan de pietluttigheid van de bewoner van De Boomgaard, Ma(a)rten van der Helm, Schout van Maarsseveen, want voor dat deze persoon schout werd, is het recht van uitwatering nooit bestreden. Maar of Reijnst te ermee eens is of niet, hij moet nu de schade goed herstellen op straffe van honderd gulden, waarvan volgens oud-Frankisch gewoonterecht 1/3 naar de aanbrenger gaat, 1/3 voor de polder bestemd is en 1/3 voor de schout.

In de loop van het proces gaat het steeds meer over het bepalen van de grens van Oostwaard. Behoorde de Zogdijk nu wel of niet bij Oostwaard? Men moet de Zogdijk niet verwarren met de huidige Tuinbouweg; de Zogdijk lag aan de andere, de Oostwaardse kant van de Zogwetering. Men haalt er allerlei oude akten bij om aan te tonen, dat de Zogwetering nooit de grens tussen Maarsseveen en Oostwaard is geweest. Voor ons is interessant dat hierin de oude namen van de Zogwetering naar voren komen, namelijk *'den Dieppe'* (1399) en *'den Oude Dieppe'* (1569), maar erg overtuigend wat betreft het eigendom van de Zogdijk zijn ze niet, zodat men terugvalt op het gewoonterecht.

Jan Verkroost, 43 jaar, wonende op de steenoven *'den eysvogel'* en Reynier van Oostweerd, 66 jaar, wonende op de hofstede Oostweerd, verklaren dat de kade van Oostwaard is, omdat de knotwilgen o.a. bij het Diepe Gat al jaren geknot worden door Reynier en dat zijn ouders, die ook op de hofstede woonden, dat ook al deden.

Deze verklaring wordt door de tegenpartij met wantrouwen bekeken, want gaat voor Reynier het spreekwoord *'wiens brood men eet, wiens woord men spreekt'* duidelijk op, het gaat voor Jan Verkroost ook op, want hij is steenbakkersknecht op de IJsvogel en dus in dienst van Ary van de Geer en die is op zijn beurt weer *'meedebruyker van de landen van Oostweerd'*. Bovendien komt er een kaart van Oostwaard

tevoorschijn, waar de openingen al instaan, waarbij gesuggereerd wordt, dat deze in het jaar 1699 gemaakt is door Mauritz Walraven *'van wien men al verder zegt op verzoek van de toenmalige heer van Oostweerd Lucas Hondius dat hij zoude zijn geweest een beëdigd perzoon en landmeter'*, maar dat *'bewijs'* wordt ook niet geaccepteerd, want op de kaart staat *'dag nog datum'*.

Kortom, het proces sleept zich voort, maar uiteindelijk wint Maarsseveen.

P.S. Op de kaart komt de naam *'vrouw Boendermaker'* voor. Dit zou weleens Maria Eva Cambier kunnen zijn, die op Boom en Bosch woonde in Breukelen. De heer Boendermaker had in Maarssen een steenbakkerij genaamd *'over de Swaan'*.³

drs. Wallie Smits

Noten:

1. Archief Staten van Utrecht inv. nr. 737-1.
2. Archief Maarsseveen inv. nr. 40.
3. Plaatsen aan de Vecht en de Angstel, Munnig-Schmidt E. en Lisman A.J.A.M., Alphen aan den Rijn 1982.

Alle citaten komen uit de processtukken, die zich bevinden in het archief van noot 2.

De kaart is nagetekend door Albert Smits.

Zoals uit de aanhef blijkt, is het artikel: De Maarsseveense Watermolen uit ons vorige nummer ook geschreven door de heer W. Smits.

Nieuwbouw in Maarssen in de achttiende eeuw

Volgens een opgave in een van de streekbladen zullen in het jaar 1984 duizendvierenzeventig (1074) woningen worden gebouwd in onze gemeente. Een flink aantal, dat aangeeft tot welke prestatie men met de moderne technieken in staat is. Wanneer we dit getal vergelijken met zo'n 250 jaar geleden, dan is het vanzelfsprekend, dat men toen zulke grote aantallen niet kon halen. Dat de aantallen lager waren dan nu, heeft, behalve door het toen ontbreken van allerlei geavanceerde technieken, nog een heel andere reden, namelijk de veel geringere bevolkingsaanwas, dus de vraag naar huizen. Dit laatste bepaalde in grote mate het nieuwbouwprogramma van het Maarssen van toen.

Over de jaren 1724 t/m 1764 is in Maarssen nauwkeurig bijgehouden hoeveel huizen er zijn gebouwd. Misschien daarvoor en daarna ook wel, maar alleen over deze periode is materiaal gevonden in het archief. Het gevonden overzicht geeft antwoord op vragen als:

- hoeveel huizen zijn er toen gebouwd?
- wat voor soort huizen zijn er toen gebouwd?
- wie bouwde er?
- waar bouwde men?
- wie waren de opdrachtgevers?

Om met de eerste vraag te beginnen. Tellen we alle huizen bij elkaar op, dan komen we in een periode van 70 jaar op zo'n 60 huizen, dat is 1 1/6 huis per jaar! Daarnaast heeft men in die tijd gebouwd: een stal, een schuur, een scheepstimmerwerf, een boerderij, een roomse kerk, een speelhuis en een stalling omgebouwd tot dagwoning.

Niet alle huizen zijn gelijk, er zijn grote en kleine bij. De grote worden aangeduid als *'huijs of huijsinghe'* en de lijst vermeldt er zes. Wat kleiner zijn de *'woningen'*, samen zes, nog iets kleiner de *'dagwoningen'*, 24 stuks, en de kleinste zijn de *'dagloners- of daghuurderswoningen'* waarvan er 25 zijn gebouwd.

Bij een aantal van de huizen wordt vermeld wie de bouwer is. De meesten zijn ons onbekend, maar een enkele is al eens eerder in ons periodiek genoemd. Tot deze behoort Jasper van Eeten. Zijn bekendste werk, nu nog te bewonderen, is de preekstoel in de Hervormde Kerk (1727 - f. 920,-). In onze lijst is hij goed voor elf woningen. De andere met name genoemde bouwers zijn: Pieter de Molenaar, Nicolaas Dekker, Tannis Smit, Gijsbert Brands (woonde in 1770 op de Herengracht), Teunis Smitt (eigen huis in 1715), Jan Voorsteegh, Pieter Lelivelt en Andries Kool (1756 tuinman op Leeuwenvecht). Of dit allemaal Maarssense bouwers zijn geweest, wordt niet vermeld.

Waar staan deze huizen?

De meeste nieuwe huizen (14 stuks) vinden we op de Diependaalse Dijk. Daar echter de nu als Diependaalse Dijk bekend staande weg in Maarsseveen lag, betekent dat we hier

met de Nassaustraart te maken hebben, die in de 18e eeuw inderdaad een andere naam droeg. De *'Boelesteijnse Dijk'* is met 8 huizen de tweede, de Schoutensteeg kreeg er 7 bij en aan de Daalse Weg verzezen er zes. Vier huisjes stonden in *'gangen'* (=stegen) en drie aan de Vecht, maar deze laatste heetten dan wel *'huijsinghen'*, eveneens drie op de Kaatsbaan en op het Kerkhoff, twee stuks aan de Kerkweg en op Werkhuizen (een buiten aan de Binnenweg nabij Hazenburg gelegen), één op het buiten Richmond (de tuinmanswoning met stal) en een aan het sluisje van Vleuten. Zo blijven er zeven over waarvan de ligging niet wordt genoemd.

Buiten de genoemde huizen wordt de bouw van de Roomse Kerk vermeld. Deze staat op Beeresteijn, een buiten dat in 1713 werd aangekocht door de toenmalige pastoor Jac. van Bijlevelt. Wel voorkomend in de lijst, maar zonder nadere plaatsaanduiding zijn de scheepstimmerwerf met huis en schuur en de boerderij. Maar wat moeten we denken van de aanduiding: *'2 woningen en 1 speelhuis aan de Daalse Dijk genaamd den Roye Hoorn'*? Voor ons een onbekend plekje.

De opdrachtgevers/eigenaars zijn soms oude bekenden, zoals de Vrouwe van Maarssen, Heer Bikker Ray, de Roomse Armen en Heer Jan Meijn (1756 bewoner van Hartevelt). De anderen - ons niet bekend - zijn: Cornelis van der Steen, Heer Nitten, de weduwe van Eeten (niet Jasper, want die bouwt 31 jaar later nog huizen, tenzij zijn zoon ook Jasper heette), Willem Smit, Leendert Pelleman, S. Naran, A.v.d. Berg, Weduwe Elfers, Cornelis Caldeij en Jan Hageman. Wel zijn een aantal namen bekend uit de Maarssense historie, maar dan pas omstreeks het eind van de 18e - begin 19e eeuw.

Tenslotte de verdeling over de jaren.

1724 9 woningen, inclusief de tuinmanswoning
1725 7 woningen
1726 1 woning
1728 6 woningen
1730 4 woningen
1733 2 woningen
1735 9 woningen, inclusief de drie *'huijsinghe'* aan de Vecht en de scheepstimmerwerf met huis en schuur

- 1736 4 woningen
 1739 4 woningen
 1753 1 boerenhuis en de Roomse Kerk
 1757 3 woningen
 1761 10 woningen en een speelhuis, inclusief de omgebouwde 'stalling'
 1764 3 woningen, alle op de Kaatsbaan.

Waarom is deze huizenlijst ooit gemaakt? Het maken van een huizenlijst stond in direct verband met de heffing van een aantal belastingen, zoals het huisgeld, het haardstedegeld en het oudeschiltgeld. De gemeente moest dus nauwkeurig bijhouden wat en waar en wanneer er nieuwe huizen werden

gebouwd. Opmerkelijk is het ontbreken van 'adressen', blijkbaar was Maarssen nog klein genoeg om met de zeer summiere gegevens, hierboven aangehaald, te weten wie een aanslag moest krijgen. Deze aanslag - vermeldt een aantekening onder aan de lijst - ging echter pas in na 15 jaar. De eigenaar kreeg dus tijd om eventuele schulden eerst af te lossen, voordat hij mee ging betalen aan de gemeentelijke inkomsten.

Jan Witte

Bron: Oud Archief van Maarssen, inv. nr. 106, aanwezig in het Rijksarchief te Utrecht.

Het kanaal van Amsterdam naar de Merwede (II) (het Amsterdam-Rijn kanaal)

Alvorens we aandacht vragen voor de aanleg van het gedeelte van het Kanaal in de naaste omgeving van Maarssen, komen we nog even terug op de poging van de gemeente Maarssen de Vecht in gekanaliseerde vorm te behouden als scheepvaartweg. Uit onderstaande staat blijkt, dat de gemeente had berekend, dat een verbeterde vaart door het dorp een besparing zou betekenen van f 46.000,-, maar ook (zie D), dat een groot gedeelte van de huizen in de kom gesloopt moest worden.

D.

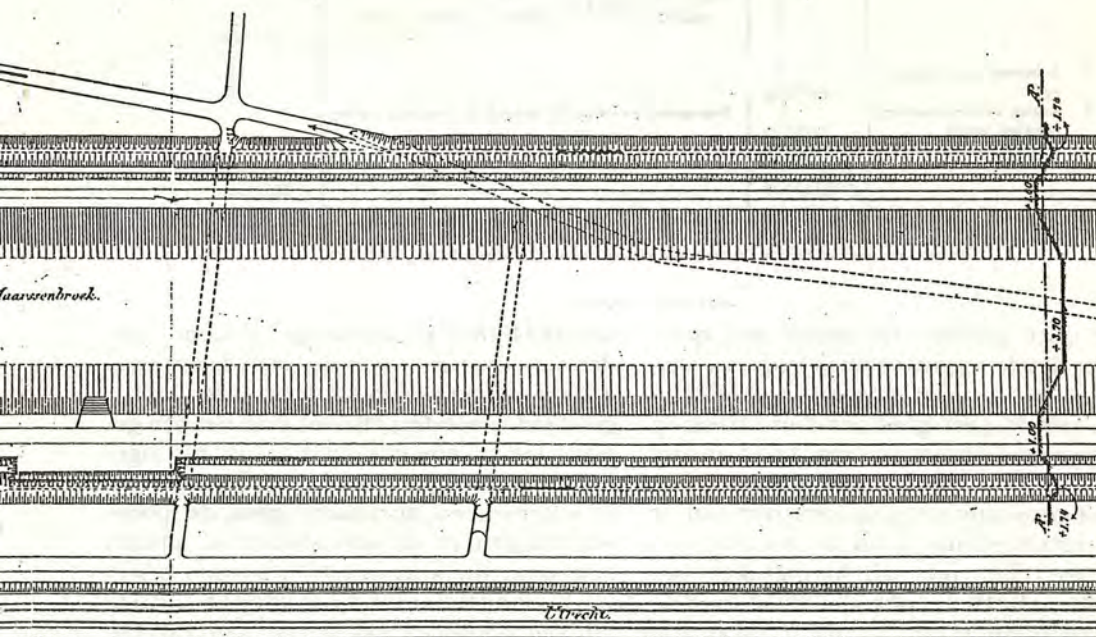
Gedetailleerde staat van de
 outleggingskosten in bovenstaanden
 staat van kosten opgenomen.

Van de plaats Doornburgh, 800 M ² grond	f 1600 00
Verplaatsing hek	- 400 00
Van de plaats Bolenstein 1000 M ² wandelterrein	- 3000 00
Demping stukje gracht	- 300 00
Op de Schippersgracht 16 huizen met erven (waarbij gerekend op afbraak en latere verkoop van overblijvenden bouwgrond)	- 100000 00
Logement genaamd Heeren-Logement	- 17000 00
De Vechtbrug	- 11000 00
Logement „de Eenhoorn“ met terrein	- 22000 00
Van de plaats Nieuw Vechtevoort 1000 M ² grond en een koepel	- 1350 00
Van de plaats Ter Meer, het huis en 1 heet. grond	- 26000 00
De plaats Hazenburg (met stal enz.)	- 15000 00
De plaats Vechtzicht	- 7000 00
Nog diverse afsnijdingen van grond van eenige buitenverblijven, die daardoor toch als zoodanig kunnen blijven bestaan berekend op 2500 M ²	- 5000 00
Totaal gelijk aan 't bedrag in den staat van kosten gemeld	f 209650 00

Verklaring.

- Grondhuik *a.* dient tot verbinding der beide deelen van het Waterschap de Hooge- en Neermaten aan de oostzijde van het kanaal.
Hi loopt onder de Stadswetering en den achterboezem van het Stoomgemaal van Maarssenbroek.
- b.* dient tot verbinding der beide deelen van het Waterschap de Hooge- en Neermaten aan de westzijde van het kanaal.
Hi loopt onder het polderwater van Maarssenbroek en de Stadswetering.
- c.* dient om het water van het Waterschap Maarssenbroek te brengen naar het aan de oostzijde van het kanaal gebouw.
- d.* dient tot verbinding der beide deelen van de Stadswetering wederzijds het kanaal.
- e.* dient tot verbinding der beide deelen van het Waterschap de Hooge- en Neermaten wederzijds het kanaal bezuiden
 Steenglooiing.

Waterschap - de - Hooge - en - Nee.

Waterschap - de - Hooge - en - Ne

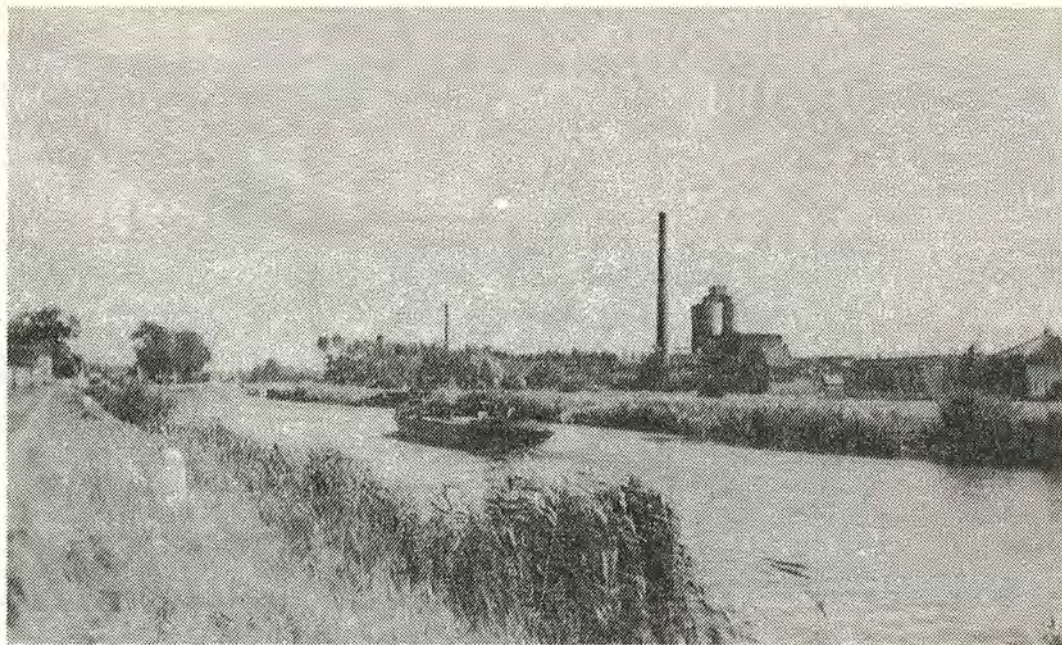
Vergelijking der berekende kosten van de voorloopig ontworpen coupure bewesten Maarssen met die van het behoud (mits verbeterd) der bestaande Vaart door het dorp.

RAMING DER KOSTEN		RAMING DER KOSTEN	
van gemelde coupure volgens de opneming		voor	
voor de gemeente Utrecht gedaan.		verbetering van het bestaande gedcelte.	
1. Onteigeningen	f 198000 00	Onteigeningen (volgens annexen staat)	f 209650 00
2. Ontgravingswerken . .	- 78750 00	Ontgravings- en verdiepingswerk resp. 50000 en 30000 M ² = 80000 M ² à 50 Ct.	- 40000 00
3. 1 Draaibrug	- 55000 00	1 Draaibrug	- 55000 00
		Beschoeijing gedeelte tus- schen de Vechtbrug en Bolenstein . . . 340 M. Idem aan de Noordzijde der brug langs beide oeveren 12 1/2 M. = 25 "	
4. Bereijling kanaalboor- den	- 15000 00	365 M. à f 40 = f 14600.— Verdere bereijling ka- naalboorden 1300 " " - 10 = - 13000.—	- 27600 00
5. 2 beweegbare Jaagbrug- gen	- 20000 00	Deze posten vervallen bij behoud der bestaande rigting	
6. Aanleg nieuwe straatweg bezuiden kanaal	- 12000 00		
7. Grondduiker	- 2500 00		
	f 378250 00		f 332250 00

Gevende een voor het behoud der bestaande rigting voordeellg verschil van f 46000.00.

Enige jaren geleden verzuchtte een quiz-master, dat de tegenwoordige jeugd zo weinig weet van 'onze' roemrijke krijgsgeschiedenis, toen hij geen goed antwoord kreeg op de vraag wie de broer was van Adolf, die bij Heiligerlee de verdrinkingsdood vond. Onze vernuftige quizmaster ging toen over naar de cultuurgeschiedenis, zoals hij zei, met een vraag over hêt, niet dè, haringkaken van Beukelsz. Hij stelde ook een vraag over de twee laatste letters (sz.) van die naam en was zichtbaar blij, toen bleek dat een van de kandidaten bovendien wist, dat de voornamen van Beukelsz. Jan en Willem waren. De cultuurgeschiedenis had met deze vragen een ruime plaats gekregen in de veel bekeken quiz. De herinnering aan die quiz kwam boven, toen wij ons verdiepten in het gigantische werk van de naamloze kanaalgravers

van 1884-1892 en met enige schaamte stelden we - overigens niet de eerste keer - vast, dat wij van het onderwijs de accenten bij het geschiedenisonderricht verkeerd hebben gelegd. De ingenieuze arbeid van de ingenieurs en de baggeraars bij het bouwen van de waterwerken, de draaibruggen, de spoorwegbruggen en de schutsluizen is, althans naar onze mening, in het verborgen gebleven door de sterke overbelichting van de slag bij Nieuwpoort en het stokske van Van Oldenbarneveldt. We beseffen terdege, dat we deze tekortkomingen niet goed maken met slechts enige opmerkingen over de arbeid van die 'giganten' gedurende bovengenoemde jaren in de omgeving van Maarssen. De 'Beschrijving van het Kanaal van Amsterdam naar de Merwede', bewerkt door de ingenieur van de Waterstaat, P.H. Kemper, een uitgave

van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid en volgens de titelpagina 80 jaar geleden verkrijgbaar bij de gebroeders Van Cleefte's-Gravenhage, verschaft ons tal van bijzonderheden over het gedeelte van het kanaal in de naaste omgeving van Maarsse.

Eén van de vele problemen waarvoor de kanaalgravers zich geplaatst zagen, was de waterstaatstoestand handhaven in de landstreken die door het kanaal werden doorsneden. De oplossing vond men met het aanleggen van grondduikers onder het kanaal. In het geheel werden tot aan de Lek 28 grondduikers gemaakt, waarvan 3 op de Molenvliet van Maarssenbroek met doorstromingsprofiel van $2,34M^3$, 1 op de Stadswetering ($0.28 M^3$), 1 in het waterschap de Hooge en Neermaten ($0.28 M^3$) 4 op de Proostwetering ($3.12 M^3$) en 2 op de Molenvliet van Hooge en Lage Weide ($1.56 M^3$). Bovendien moest nog een bestaande grondduiker aan de oostzijde van het kanaal onder de achterboezem van het stoomgemaal van Maarssenbroek en de Stadswetering worden verlengd en een nieuwe grondduiker worden gebouwd aan de westzijde van het kanaal onder diezelfde wateren (kaart 1).

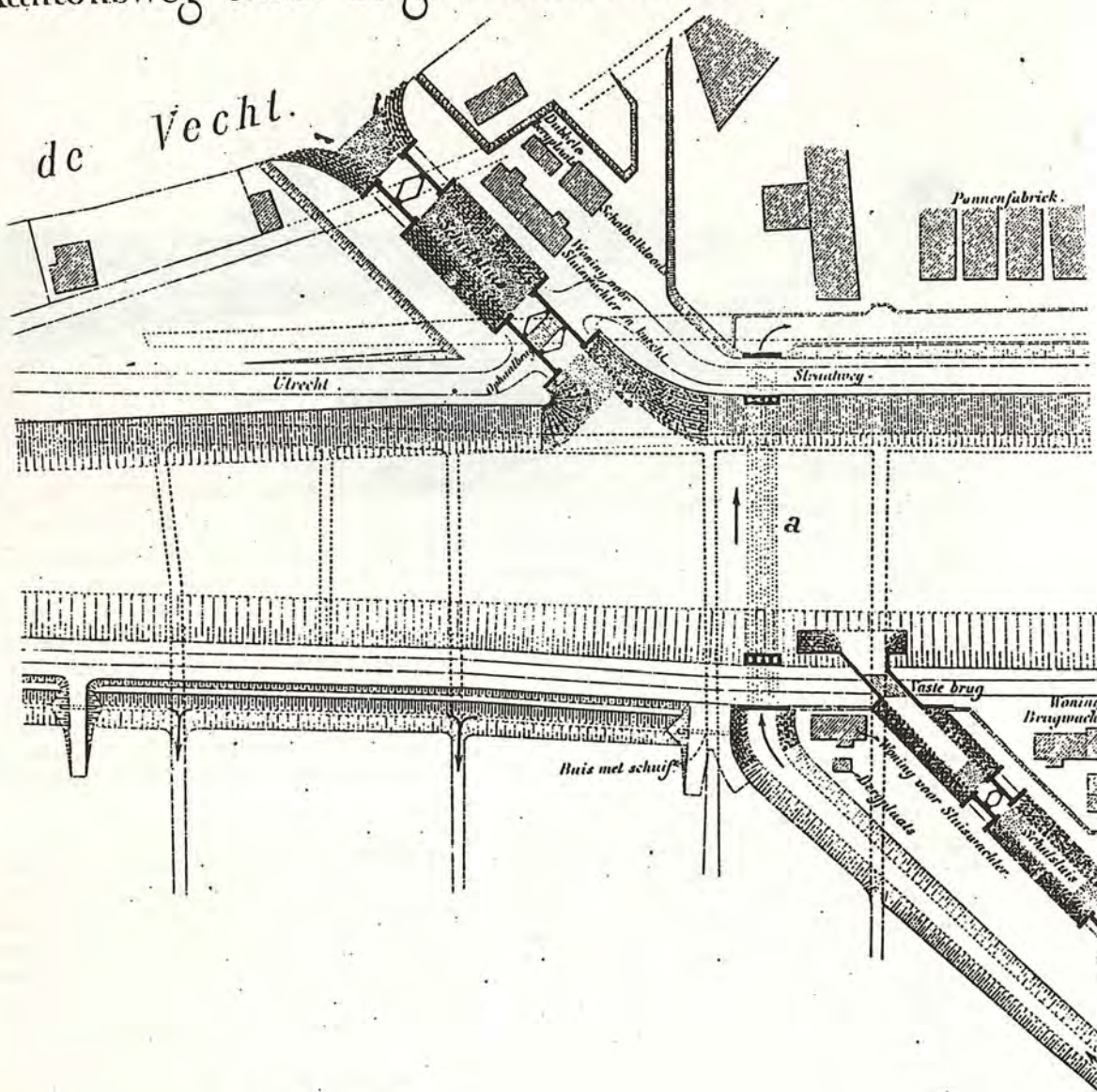
Een ander probleem vormde het kwelwater,

daar de zomerpeilen van de polders belangrijk lager zijn dan de kanaalwaterstand. Men moest voorkomen dat het kanaalwater door de kanaaldijken zou kwellen en alzo de polders bezwaren. Men heeft dit voorkomen door zgn. kleikisten loodrecht in de dijken aan de brengen: kleilagen met een breedte van 1 á 2 meter en een diepte tot de kanaalbodem. Deze werden in het Maarsse gedeelte aangebracht tot aan de Doodeweg toe.

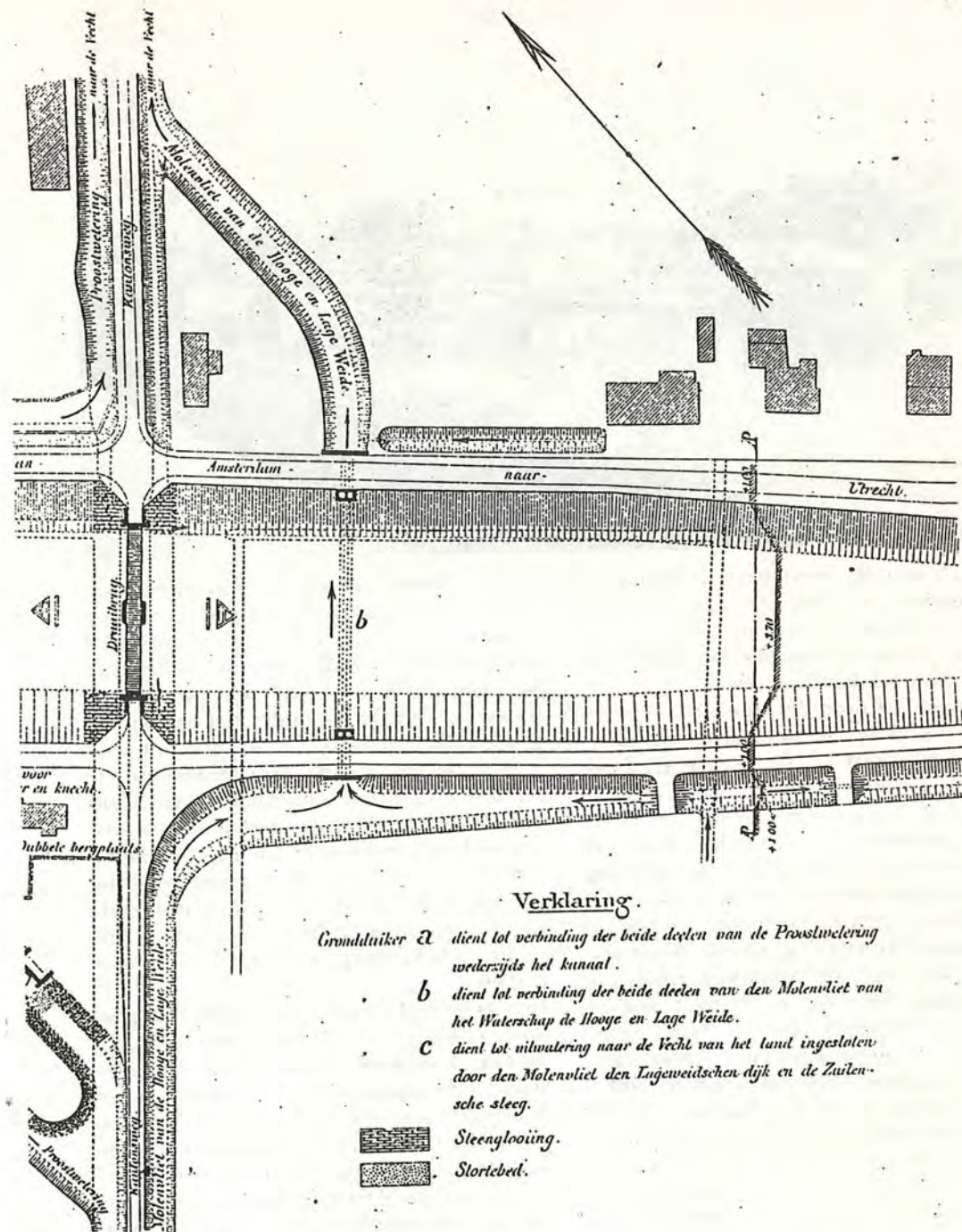
Het glaasje zonder voetje, ook een beetje cultuurgeschiedenis

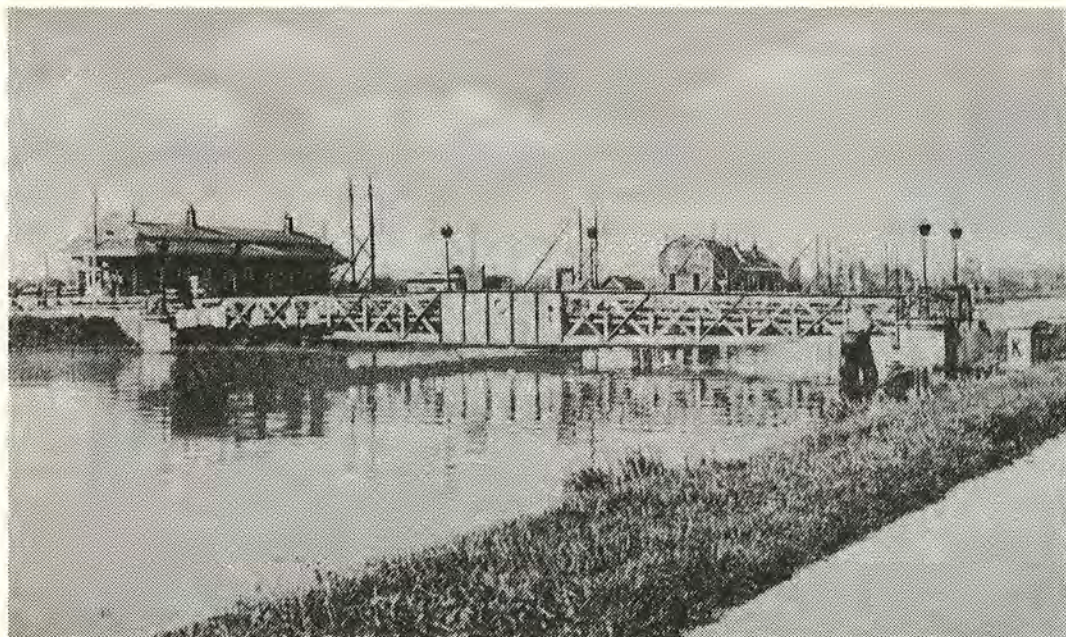
Ook moesten bestaande vaarwegen verlegd worden zoals de Proostwetering, die vroeger parallel aan de Kantonsweg liep en via het uitwateringssluysje (tevens schutsluisje) van Arie Christiaanse even benoorden de korenmolen van De Bouter in de Vecht kwam. Door de Proostwetering kwamen de kleivletters, die de klei uit Vleuten haalden. Elke nacht om 2 uur vertrokken ze voor hun zware werk naar Vleuten en wanneer ze 's middags terugkeerden, was het hun gewoonte tijdens het schutten even aan te leggen bij het kruidenierswinkeltje van vrouw Christiaanse. Deze had namelijk ook een zgn. stil kroegje. Het was haar verboden te tappen,

Kantonsweg onder de gemeenten Maarssen en Zuilen..

Schaal 1 à 1000.

maar ze schonk de vletters in hun eigen borrelglaasje, waaraan geen voetje zat, het hartversterkertje zonder enig risico, omdat deze bij eventuele controle het drinknapje snel in hun zak konden steken.

Er moesten ook twee schutsluizen komen om van de Vecht op het Kanaal te komen en omgekeerd (kaart 2). De as van de beide schutsluizen ligt in één rechte lijn en snijdt de kanaalas onder een hoek van 45° noordwestwaarts, gemeten op ± 100 m benoorden de nu verdwenen draaibrug in de Kantonsweg. Grote problemen waren er bij de werken aan de Zeijlweg (kaart 1). Deze weg, lopende in noordoostelijke richting van de Maarssenbroeksedijk naar de Straatweg tussen de buitenplaats 'Herteveld' en de toen nog bestaande herberg 'De Reizende Man', snijdt (sneed) de spoorwegbaan Amsterdam-Utrecht nagenoeg haaks op ongeveer 600 m benoordwesten het station Maarssen. Vlakbij lag de watermolen van het waterschap Maarssenbroek. Langs de zuidoostzijde van de Zeijlweg loopt (liep) de Stadswetering, die onder een brug in de spoorweg ging en door een sluisje in de Straatweg van de Vecht was gescheiden. De Stadswetering moest behouden blijven daar het een vrije uitwatering was van het waterschap Hooge en Lage Weide.

De problemen werden opgelost met het afbreken van de watermolen en, ter vervanging daarvan, de bouw van een stoomgemaal beoosten het kanaal. Om het water van Maarssenbroek naar dit stoomgemaal te brengen, werd haaks onder het kanaal een grondduiker gemaakt, bestaande uit drie ijzeren buizen, elk van 1 m middellijn. De Stadswetering werd onder het kanaal geleid door een grondduiker, bestaande uit een ijzeren buis van 0.6 m middellijn. Omdat op ± 600 meter bezuiden de Zeijlweg een brug over het kanaal werd gebouwd, aansluitende aan de Stationsweg te Maarssen, was het niet nodig in de Zeijlweg een brug of een pont te maken.

Inmiddels is er na 1892 veel veranderd, gelet op de kaarten 1 en 2. Het kanaal is sindsdien tweemaal verbreed, waardoor o.a. een schutsluis bij de Kantonsweg is verdwenen (kaart 2). 'De aanleg en het kanaal en zijn gevolgen' zou de titel kunnen zijn van een lang artikel. Een van die gevolgen was dat het buitenverblijf Op Buren aan de Straatweg een groot deel van zijn grondgebied verloor en daardoor minder aantrekkelijk werd voor bewoners. Het won extra aan aantrekkingskracht voor H. van der Woude, die op 4 januari 1895 vergunning krijgt voor het plaatsen van een

machine met 6 P.K. in de stal van dat buitenverblijf, o.a. voor het vervaardigen van farmaceutische produkten. Het werd het begin van een ontwikkeling die geleid heeft tot wat we nu kennen als de A.C.F. Aan de noordzijde van het kanaal, maar ook aan de Vechtzijde verrijzen na 1900 vele fabrieken, die door de gunstige ligging aan de moderne vaarweg, het Merwedekanaal, de wind in de

zeilen kregen, die voorheen in de letterlijke betekenis van het woord, de schepen op de Vecht geholpen had.

We zijn ons ervan bewust, dat we zeker niet volledig zijn met dit artikel, maar de bijgevoegde kaarten kunnen voor veel aanvulling zorgen.

Dick Dekker

HET GEDULD DER NOTABELEN IS OP! (1691)

Het is ons niet bekend, waarom Gijsbertge Pieters *'huysvrouw'* van Aart Willemse de Roode, op 2 november 1683 naar het tuchthuis te Utrecht is gezonden; de kerkeraad en ook het gerecht van Maarssen spreken over *'insolentiën'* (onbeschoftheden) maar gaan daar niet verder op in. Vast staat dat de tuchtstraf de vrouw niet tot een beter leven heeft kunnen brengen, want na de opsluiting bleef zij, ondanks dat zij *'op belofte van beterschap gerelaxeert'* was, *'in haar quaat leven . . . continueren.'*

De kerkeraad moest Gijsbertge na haar vrijlating bedelen, omdat ze geen inkomsten (meer) had, maar verzocht in november 1687, na lange aarzeling, aan het Hof van Utrecht of deze bedeling niet door het gerecht kon worden overgenomen *'vermits sij luyden door de gedurige injuriente (beledigende) woorden en daden door de voorn(oemde) Gijsbregtge wierden mishandelt en 't eynde raad waaren.'* Dit verzoek werd ingewilligd, maar ook het toezien oog van de schout mocht geen verbetering brengen in de houding van de vrouw, vooral niet als ze teveel gedronken had.

EEN ONZEDELIJK GEBAAW

2 April 1691 vond het volgende incident plaats. Een incident, dat voor zowel de kerkeraad als het gerecht de druppel was, die de emmer deed overlopen en hen weer in de pen deed klimmen. Wat was er namelijk gebeurd?

Gijsbertge Pieters was dronken (en vol zoals men dat toen uitdrukte) en besloot de schout op te zoeken. Zij trof hem niet thuis aan, maar kreeg er lucht van, dat hij bij dokter Heermans was. De dienstmaagd van de dok-

ter deed open, bemerkte dat Gijsbertge dronken was en zei haar vriendelijk dat ze de schout niet te spreken kon krijgen, maar dat ze later wel de gelegenheid kon krijgen om hem te spreken.

Dit viel niet in goede aarde en het gevolg was een ordinaire scheldpartij, die er voor zorgde dat er een oploop ontstond. Het request verhaalt over het voorval het volgende:

Gijsbertge Pieters heeft getracht *'een openbaar buurengerucht te maacken, scheldende met een euvel gevaar en vloeckende int aanhooren van al de wereld, gelijk op den persoon van den voorm(elde) Heermans, so mede op alle desselfe huysgenoten desselve te samen wylmakende int corte voor al wat lelik en schaamteloos was'*, ze dreigde zelfs de dienstmaagd met een pak slaag, zodat de arme vrouw slechts onder begeleiding naar huis durfde te gaan.

Het request gaat echter verder en licht al doende een tipje op van de sluier omtrent de moraal in de 17e eeuw.

De scheldpartij loopt helemaal uit de hand, want er wordt taal gebruikt die *'bijt gehele dorp wiert verfoeijt'* maar de grootste ergernis roept wel het onzedelijke *'kloppen op het achterste'* op,

want daar bieden de notabelen hun excuus voor aan als ze dat aan het papier toevertrouwen. Om terug te keren tot het incident: vervolgens wordt Gijsbertge bijna hysterisch van woede. Ze *'werpt zich op de grond en rolt en briest van pure boosheid'*, zodat er wat kledingstukken verschuiven, hetgeen leidt tot *'schandelijke ontblotingen'*.

ONTZETTING UIT DE OUDERLIJKE MACHT

Dit incident en de gebeurtenissen van voorgaande jaren brengen de schout en de schepenen (dokter Heermans was ook schepen) en kerkeraad ertoe om het Hof van Utrecht te verzoeken om ervoor te zorgen, dat de vier minderjarige kinderen van Gijsbertge Pieters van haar en haar man afgenomen worden en *'sodanig te . . . provideren ende op (te) kweken als tot dit selve in en uytwendigs beste sal comen dienen'*, want men kon het niet meer aanzien dat de kinderen in zo'n milieu opgroeiden en *'steets 't quaet exempel (voorbeeld) haer ouders sien.'*

Hoewel ik geen uitspraak heb kunnen vinden, neem ik aan dat het request is goedgekeurd, aangezien er geen stukken van een onderzoek zijn overgelegd, hoewel er wel aan leden van het Hof verzocht is om te gaan kijken. Er schijnt dus over de uitspraak geen onenigheid te zijn geweest.

WAS ER DAN GEEN ANDERE OPLOSSING?

Bovenstaande beschrijving geeft natuurlijk geen al te hoopvol en opbeurend beeld van het gezin van Aart Willemse de Roode en Gijsbertge Pieterse.

Toch moet er nog wat bij vermeld worden en dat begint ook al in het nadeel van het gezin. In het request staat dat Gijsbertge de supplianten (de indieners van het verzoekschrift) *'duyvels en dieven'* noemde, die zij ervan beschuldigde *'haar geld onder hen te hebben.'*

De supplianten voelen zich door deze beschuldiging niet erg op hun gemak en voelen zich verplicht bij deze beschuldiging enige uitleg te geven en tevens een gedeelte van de oorzaak van alle ellende door te schuiven naar het Hof.

Immers, het Hof had de supplianten in 1682 geautoriseerd om het veer op Amsterdam

van Gijsbertge en haar man, waar zij wegens hun wangedrag geen gebruik meer van mochten maken, en dat derhalve bleef liggen en wegens gebrek aan onderhoud werd afgekeurd, in het openbaar te verpachten. Dit geschiedde ten voordele van een arme familie die ook al door de diaconie werd onderhouden.

Helemaal duidelijk wordt het verhaal niet, maar toch vraagt de huidige lezer zich af, of het wel nodig was, om iemand het veerrecht te moeten ontnemen en hem dan nog zijn veer af te nemen.

Misschien had het van meer begrip en tolerantie getuigd, als men Gijsbertge en haar man niet van de armen liet *'trekken'*, maar weer een kans had gegeven om het veer nu goed te beheren. Dan had men ook niet bijna 9 jaar lang de ellende gehad van een bedeelde, die zich niet zomaar bij zijn (haar) lot neerlegde en die voortdurend in opstand kwam.

Hoe de vork werkelijk in de steel zat, is niet te achterhalen; misschien hebben ze wel veel kans gehad en die niet benut, maar meer informatie geeft dit stukje van het Oud Archief der Gemeente Maarssen (inv. nr. 56) ons niet en we zullen dus moeten blijven gissen naar de werkelijke toedracht.

drs. Wallie Smits

Snippers van de redactietafel

(Overgebleven na beantwoording van vragen door lezers)

De panoven, die nabij de Zuilense korenmolen, ongeveer op de grens tussen Maarssen en Zuilen heeft gestaan, is in 1837 'opgericht', zoals uit een schrijven van 20 juni 1837 blijkt.

De molenaar, G. van Voorthuizen, had aanvankelijk ernstige bezwaren geopperd, omdat gebouwen in de naaste omgeving van zijn molen de wind aan de wicken zouden ontnemen.

Gedeputeerden van Utrecht laten de bezwaren van de molenaar onderzoeken door de molenmaker Krook uit Loenen. Het resultaat was dat A.C. Voorsteegh toestemming krijgt voor de oprichting van een pannenfabric, mits hij de daarvoor benodigde gebouwen niet hoger maakt dan negen ellen, vier palmen en ze plaatst in een schuinse richting en niet naar het beloop van de aangrenzende sloot.

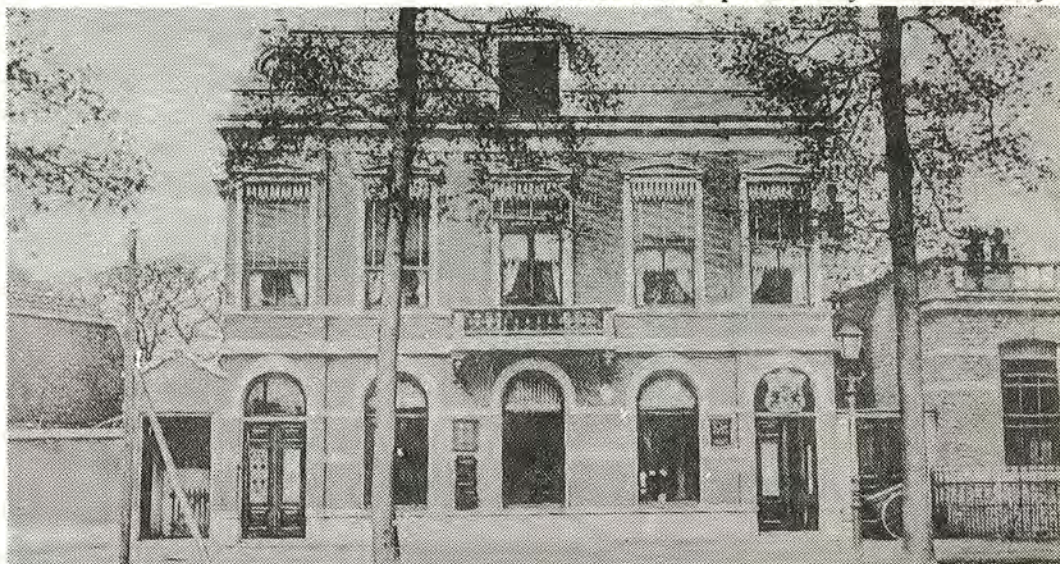
In 1842 werken negen volwassenen en drie kinderen op de Pan- en Tegelbakkerij van A.C. Voorsteegh, die in dat jaar met de hand, d.w.z. zonder kunstwerktuigen, 200.000 pannen en 190.000 tegels fabriceren.

* * *

Een vraag van een andere lezer betrof het briefverkeer. Wanneer kreeg Maarssen een postkantoor? Aanleiding hiertoe was het gemeenteverslag van 1842, waarin over veerschuiten, diligences en briefwisseling werd geschreven:

'Dagelijks vaart er ene overdekte schuit voor goederen en passagiers op Amsterdam en ook ene op Utrecht, doch de laatste niet op Zondag. Bij gesloten water (ook bij veel ijsgang) wordt de dienst vervuld door overdekte postwagens. Diligences zijn hier niet aanwezig. De briefwisseling geschiedt door middel van beurtschippers en hunne bedienden.'

In het verslag over 1844 staat over de briefwisseling, dat door het ontbreken van een distributiekantoor de briefwisseling hoogst moeilijk en kostbaar is. Met ingang van 1 maart 1846 beschikte Maarssen wel over een distributiekantoor, dat oorspronkelijk was gevestigd in het huis van Maarssens eerste distributeur, Jan Heek, wonende op de Langegracht ter hoogte van bakker Petermand, later Van Hof. Het distributiekantoor behoorde bij het postkantoor te Utrecht. Jan Heek was verplicht *'te zijnen koste aan zijn*

woning uitwendig een behoorlijk gesloten brievenbus te plaatsen, waarin de brieven die niet gefrankeerd moeten worden, gestoken kunnen worden.'

Kort hierna werd het kantoor overgebracht naar de Breedstraat no. 5, dat later dienst zal doen als veldwachterswoning.

De distributeur kreeg geen vergoeding voor de te verzenden brieven, wel voor de brieven die bezorgd moesten worden. Het bestelloon bedroeg vijf centen per brief al dan niet gefrankeerd. Heek moest zich dagelijks tweemaal naar de Straatweg begeven en daar wachten tot de Postillon met zijn wagen langs kwam om de post voor Maarssen en omgeving in ontvangst te nemen. Nadrukkelijk

vermeldde zijn instructie, dat hij moest voorkomen dat de Postillon oponthoud kreeg. Bij de benoeming van Heek bleek het belangrijk te zijn, dat hij enigszins bemiddeld was en dus in staat was een borgsom te betalen. Voorheen was Heek werkzaam als zaakwaarnemer o.a. op een notariële en administratief kantoor te Amsterdam.

In 1886 werd in Maarssen een postkantoor gebouwd, dat volledig aan de eisen van die tijd voldeed. Op 1 mei van dat jaar werd tegenover het bos van Huis ter Meer op de onbebouwde weg, die na 1903 de naam Raadhuisstraat kreeg, het postkantoor opengesteld, dat ruim 70 jaar dienst zou doen.

* * *

Gehoor gevend aan enige verzoeken, geven wij de samenstelling van de gemeenteraad van Maarssen van 1935 en 1939:

Lijst 1: Vrijheidsbond (Liberaal)

gekozen: C.E. Wolff en Th.S. van Linge

Lijst 2: S.D.A.P. (Sociaal Democratische Arbeiders Partij)

gekozen: G. van Eembergen en P. Veldstra

Lijst 3: R.K.S.P. (Rooms Katholieke Staats Partij)

gekozen: J. Peek, B.Th. Hendriks en G.W. Broere

Lijst 4: Lijst Hoogendoorn (Protestants Christelijk)

gekozen: J.J.J.M. Hoogendoorn en C. Floor

Lijst 5: Prot. Chr. Partij

gekozen: H. Pars en Ir. C.W.E. van Voorst van Beest

Benoemd tot wethouders: C.E. Wolff en H. Pars.

De laatstgenoemde verzoekt de benoeming in beraad te mogen houden. B.Th. Hendriks van lijst 3, op wie 81 voorkeurstemmen waren uitgebracht, deelt op de eerste zitting van deze raad mee, dat hij geen vertegenwoordiger meer is van de R.K. Staatspartij. Hij verklaart bereid te zijn degelijke voorstellen te steunen, onverschillig van welke partij deze voorstellen komen.

In 1939 werden gekozen:

Vrijheidsbond: J. van Rossum en Ir. J. Homan van der Heide

S.D.A.P.: G. van Eembergen en P. Veldstra

R.K.S.P.: G.W. Miltenburg, J. Peek en G.W. Broere

Lijst Hoogendoorn: J.J.J.M. Hoogendoorn

Prot. Chr. Partij: J. Nagel, P. Beukhof en Ir. C.W.E. van Voorst van Beest.

Benoemd tot wethouder: P. Veldstra en J. Peek.

D.D.

BRINKHOF

AANNEMINGSBEDRIJF

MACHINEKADE 6, MAARSSSEN

TELEFOON

61456

VOOR:
HUIZEN, FLATS, BUNGALOWS
en BOERDERIJEN

VOOR:
TAXATIES, HYPOTHEKEN
en FINANCIERINGEN

**de
vecht
streek**

VOOR:
ALLE SOORTEN VERZEKERINGEN

UW MAKELAAR ★

UW ASSURANTIE ADVISEUR ★

Sinds 1935 in Maarssen, Raadhuisstraat 21-a, tel.: 03465-64644
Sinds 1976 in Maarssenbroek, Duivenkamp 739, tel.: 03465-67791

In het pand waar nu Café Ome Klaas zijn klanten een gastvrij onthaal bezorgt is al sinds 1780 een horecabedrijf gevestigd. In die tijd nog een herberg. Maar steeds stond en staat nog een goede dienstverlening aan de klant voorop.

Wij verzorgen uw koud buffet, fondue en barbecue op uw personeelsavonden, verjaardagspartij of huwelijksfeest wilt u liever de gewone Hollandse pot, ook dat kan. Er is accommodatie voor circa 60 personen. Een partijtje biljart? Kom rustig eens binnen en misschien wordt u wel lid van de bij ons spelende biljartvereniging.

U kunt altijd reserveren! in

CAFÉ OME KLAAS

**Op de Lange Gracht 43 in Maarssen
of telefonisch 03465-61409 of 62019**